

Vejledning omkring behandling af anmodning om kirkeasyl

Udgivet af

Peter Skov-Jakobsen, Biskop i København, og Folkekirkens mellemkirkelige Råd.

Kirken som tilflugtssted

Menigheder i Københavns Stift har de senere årtier udvist stort engagement i spørgsmål som vedrører asylsøgere, flygtninge og indvandrere og deres integration i det danske samfund. Dette udspringer naturligt af kirkens kald til at være solidarisk med de svage og udsatte i samfundet og tale deres sag overfor myndighederne. I enkelte tilfælde er kirkerummet blevet anvendt som tilflugtssted for asylsøgere eller andre uden gyldigt ophold i Danmark. I nogle tilfælde er det sket på en sådan måde, at Folkekirken er blevet brugt som platform for aktioner, der ikke var udsprunget af et kirkeligt engagement. Denne vejledning sigter dels mod at undgå fremtidig misbrug af Stiftets kirker

til tiltag, som ikke udspringer fra kirken selv, og dels mod at forsøge at give vejledning til menigheder i den vanskelige situation, der opstår, når et eller flere mennesker søger tilflugt i kirken.

Kirken har et særligt kald til at være fortaler for mennesker, der på den ene eller anden måde er sat uden for fællesskabet, eller hvis liv og identitet er truet. Dette har været kirkens opgave igennem hele dens historie, og denne opgave bliver særligt påtrængende i en globaliseret tid, hvor grænserne for de nationale fællesskaber udfordres. Dette kald er begrundet i Jesu Kristi ord og eksempel. Ved at være tro i denne opgave er kirken med til at arbejde for et samfund, der

respekterer alle menneskers værdighed, også når de befinder sig på kanten af fællesskabet.

Det er ikke vores opgave at udleve dette kald ved at forsøge at skabe en selvstændig kirkelig jurisdiktion eller et parallelt retssystem – samfundets love er selvsagt også gældende i kirkens rum.

Opgaven må derimod være at kalde til besindelse på værdier, som ligger indlejret i vores samfund, men som står i fare for at blive fortrængt blandt andet af samfundsøkonomiske hensyn. Det arbejde, som kirken påtager sig blandt afviste asylsøgere og andre uden lovligt ophold, må derfor ske på retssamfundets vilkår, også når det udfordrer grænserne for det lovlige. Det må betragtes som en sikkerhedsventil i et levende demokrati.

Kirken er et særligt rum, som kalder på en anderledes adfærd end de fleste øvrige offentlige rum.

Dette er symbolsk udtryk ved det våbenhus, som man i de fleste kirker må passere igennem, inden man går ind i selve kirkerummet. Her bliver vi afvæbnet og beredt til at træde ind i selve kirken som sårbare mennesker, der er udleveret til Guds barmhjertighed og hinandens medmenneskelighed. Når et menneske søger ind i dette rum og nægter at forlade det, stilles vi som kirke i et dilemma, som kalder på samtale og eftertanke:

På den ene side har kirken naturligvis ikke myndighed til at udstede nogen særlig "kirkelig opholdstilladelse". På den anden side ville vi svigte tanken om kirken som et afvæbnet rum, hvis vi ville tvinge mennesker, der havde søgt tilflugt i kirken, ud. Der er i en sådan situation ingen anden vej frem end at lytte til disse menneskers historie og anliggende, og derefter handle i overensstemmelse med, hvad vores forståelse af deres livssituation tilsiger os.

Ligesom der i sproget findes ord som på grund af deres ælde afviger fra grammatikkens almindelige regler, og netop derved

bidrager til sprogets nuancer, sådan er kirken uregelmæssigt element i samfundet, som til tider må udfordre dets regler for derigennem at bidrage til fællesskabet. Den øvelse kræver både ansvarlighed fra kirken og tillid fra samfundet.

VEJLEDNING

Fase 1: En gæst der ikke vil gå

Hvem tager initiativet?

Initiativet til kirkeasyl kommer altid fra den tilflugtssøgende selv. I udgangspunktet er der tale om en asylsøger, men det kan også være andre personer, som i deres nød søger hjælp og beskyttelse i kirken. Sædvanligvis nægtes ingen adgang til kirkerummet, og kirken vil normalt ikke fjerne nogen med magt, som i sin nød har søgt tilflugt i kirkerummet. Derfor kan menigheden komme til at stå med en diakonal udfordring, hvor man må overveje, hvordan man vil tage sig af et medmenneske, der oplever, at han/hun har behov for beskyttelse.

Hvad er vigtigt i det første møde?

Det første møde med et menneske, der søger tilflugt i kirken, er en sjælesørgerisk situation, hvor en eller flere repræsentanter

for menigheden må tale med vedkommende om hans/hendes problem og mulige løsninger. En asylsøger har en berettiget forventning om, at menigheden lytter til hans/hendes oplevelse af at være i fare, men samtidig har menigheden ansvar for at bidrage til, at asylsøgeren får så realistisk en forståelse af sin situation, som det er muligt.

Hvem træffer beslutning om kirkeasyl?

Beslutningen bør aldrig tages af en præst eller kirkelig medarbejder alene. Det er altid menighedsrådet, som beslutter, om en asylsøgers ønske om kirkeasyl skal anerkendes, så vedkommende får lov at blive i kirken. Inden beslutningen tages, anbefales det, at menighedsrådet kontakter provst og biskop og orienterer dem grundigt om situationen. Under hele forløbet må alle respektere, at det er asylsøgeren, der har truffet beslutning om at søge tilflugt i kirken, og at menighedsrådets beslutning alene vedrører konsekvenserne af hans/hendes beslutning om at søge kirkeasyl.

Kan menighedsrådet sige nej?

Hvis menighedsrådet ikke finder, at en asylsøger har tilstrækkeligt behov for kirkeasyl, eller hvis menighedsrådet skønner, at menigheden ikke har kapacitet til at gennemføre et forløb, eller af andre grunde ikke ønsker det, er det naturligvis legitimt at sige nej og henvise asylsøgeren til at søge et andet sted hen.

Hvordan får man tilstrækkelig indsigt i asylsøgerens situation?

For at sikre tilstrækkelig forståelse for asylsøgerens situation og undgå misforståelser må man kunne tale nuanceret med hinanden uden sproglige barrierer. Derfor vil det ofte være hensigtsmæssigt at bestille en professionel tolk. Kontakt f.eks. International Tolkeservice (telefon **7020 6151**) eller Flygtningehjælpens Tolkeservice (telefon **3373 5000**).

Hvis man skønner, at der er behov for akut lægelig eller psykiatrisk hjælp, for eksempel,

hvis asylsøgeren er selvmordstruet, kontaktes en psykiatrisk skadestue (fx på Bispebjerg Hospital, telefon **3864 7360**).

I vurderingen af asylsøgerens situation og muligheder fremover er det vigtigt at inddrage en fagperson. Det kan eksempelvis være hans/hendes advokat eller en juridisk rådgiver fra Dansk Flygtningehjælp (telefon **3373 5000**).

På hvilket grundlag træffes beslutningen?

At give en asylsøger, der har søgt tilflugt i kirken, lov til at opholde sig der, må altid være den absolut sidste udvej. Alle andre muligheder skal være udtømt. Asylsøgeren skal med andre ord have fået endeligt afslag på asyl i Flygtningenævnet.

Det er vigtigt, at asylsøgeren giver menigheden adgang til alle relevante dokumenter, for at menigheden i samråd med en fagperson kan danne sig et helhedsbillede, som de kan rådgive og handle ud fra.

Det bør ikke spille nogen rolle, om asylsøgeren er kristen. Kirkens diakonale forpligtelse gælder alle mennesker uden hensyn til religion og kultur.

En forudsætning for at anerkende en asylsøgers ønske om tilflugt i kirken er dog, at vedkommende er indforstået med ikke at bruge midler til at fremme sin sag, som menighedsrådet skønner ikke hører til i kirkerummet. For eksempel anbefales det at sultestrejke ikke tillades.

Fase 2: Kirkeasylets forløb

Hvordan organiseres et kirkeasyl?

Menighedsrådet nedsætter en arbejdsgruppe og udpeger en kontaktperson. Arbejdsgruppen koordinerer det videre forløb under ansvar overfor menighedsrådet, herunder alle praktiske opgaver.

Arbejdsgruppen kan inddrage frivillige fra menigheden og andre sammenhænge til løsning af konkrete opgaver. Hvis andre grupper eller foreninger inddrages, er det vigtigt, at arbejdsgruppen sætter dagsordenen for det, der foregår i kirkens rum, så kirken ikke bruges til at fremme eksterne grupperes særlige dagsordener.

Hvem skal informeres?

Når en asylsøgers ønske om kirkeasyl anerkendes af menighedsrådet, informerer menighedsrådet de relevante udlændingemyndigheder om, hvor den pågældende person befinder sig, og at der arbejdes på at få

sagen genoptaget. Asylsøgeren skal forinden oplyses om, at dette vil ske. Kirken har ingen særstilling i samfundet i strafferetslig henseende, og derfor kan politiet når som helst kræve at få adgang til kirken for at anholde asylsøgeren.

Når menighedsrådet har anerkendt en asylsøgers ønske om kirkeasyl, informeres provst og biskop om, hvem der er med i arbejdsgruppen, hvem der er kontaktperson, og hvem der varetager kontakten til medierne.

Hvor foregår det?

Kirkeasyl foregår i kirken. Det kan være i selve kirkerummet, men i praksis vil det ofte foregå i et tilstødende lokale eller bygning, som menighedsrådet har ansvar for. Kirkeasylet skal tilrettelægges således, at gudstjenester, kirkelige handlinger og andre aktiviteter kan fortsætte uforstyrret.

Hvad skal aftales med asylsøgeren?

Ved kirkeasylets start indgås en konkret aftale med asylsøgeren om vilkårene, herunder:

- *De fysiske rammer*: Sovested, forplejning og regler for ophold i kirkerummet.
- *Kontakt til pressen*: Det kan ofte være en fordel at undgå mediernes søgelys og i stedet tage direkte kontakt til asylmyndighederne. Hvis det besluttet at kontakte medierne, er det vigtigt at arbejdsgruppen aftaler en mediestrategi med asylsøgeren. Vil han/hun selv udtale sig? Hvem udtaler sig på kirkens vegne? Det bør aldrig være formålet og så vidt muligt heller ikke virkningen, at eventuel eksponering i medierne kommer til at udgøre asylbegrundelsen.
- *Tidshorisont*: Det er vigtigt at fastsætte en dato for, hvornår kirkeasylet forventes afsluttet og at gøre det klart for asylsøgeren, at hvis ikke der har vist sig en ny vej frem inden da, kan det ikke forventes, at han/hun fortsat kan opholde sig i kirken. Tidspunktet kan dog udsættes, hvis man

for eksempel afventer svar fra Flygtninge-nævnet eller en anden instans. Tidsrammen må afhænge af, hvilke muligheder der arbejdes hen imod, og hvor mange ressourcer menigheden er i stand til at investere i forløbet.

Hvem betaler?

Der findes ingen centrale kirkelige midler, der kan finansiere et kirkeasyl. I udgangspunktet forventes værtsmenigheden at dække alle udgifter. I praksis vil det ofte være muligt at skaffe midler gennem særlige indsamlinger og frivillige bidrag fra enkeltpersoner eller organisationer til dækning af udgifter til mad, tøj og lommepenge m.m.

Kan en asylsøger få lægehjælp?

Personer uden opholdstilladelse kan få gratis lægehjælp på Røde Kors' sundhedsklinik i Reventlovsgade på Vesterbro. Klinikken har åbent mandag og onsdag fra kl. 17.00 til 20.00 – telefon **3525 9200**.

Hvordan får asylsøgeren tiden til at gå?

Det er i alles interesse, at asylsøgerens hverdag fyldes med meningsfulde aktiviteter. Hvorvidt han/hun kan og tør forlade kirkens område i dagtimerne vil være op til individuel vurdering. Hvor det er muligt at inddrage asylsøgeren i kirkens dagligdag eller formidle kontakt til sprogundervisning, vil det klart være at foretrække frem for en passiv hverdag. Hvis det handler om en familie med børn, har menigheden et særligt ansvar for at sikre, at børnene får så normal en hverdag som muligt. Det er vigtigt at huske, at personer i kirkeasyl befinder sig i en akut livskrise og har brug for psykisk støtte. Samtidig skal menigheden ikke overtage ansvaret for asylsøgerens liv.

Fase 3: Kirkeasylets afslutning

Hvordan afsluttes et kirkeasyl?

Kirkeasyl er altid en undtagelsestilstand, og målet er at få det afsluttet hurtigst muligt. Løsningen på asylsøgerens problem ligger altid uden for kirkerummet. Kirkeasyl har til formål at give asylsøgeren et pusterum i trygge omgivelser, hvor han/hun kan få hjælp til at overveje sin situation og handlemuligheder – og konsekvenserne af disse.

Et kirkeasyl kan afsluttes på tre måder:

- 1)** I bedste fald genoptages asylsøgerens sag, og der gives asyl. Asylsøgeren får hermed mulighed for en fremtid i Danmark.
- 2)** Asylmyndighederne afviser at genoptage sagen, eller en genoptaget sag ender på ny med afslag. Asylsøgeren vil herefter normalt få en udrejsedato, og myndighederne vil forsøge at sende ham/hende tilbage til hjemlandet.

3) Asylsagen trækker i langdrag.

Uanset hvad udgangen bliver, er det vigtigt, at asylansøgeren ikke overlades til sig selv men får hjælp til at komme videre med sit liv.

Når der gives asyl: I så fald er der grund til at lave en fejring i kirken.

Når der gives afslag: Hvis der ikke længere er begrundet håb om opholdstilladelse i Danmark, er det vigtigt så vidt muligt at hjælpe asylsøgeren til en realistisk vurdering af sine handlemuligheder.

Nogle vil vælge at rejse tilbage til hjemlandet trods de risici, dette måtte indebære. I sådanne tilfælde er det vigtigt, at asylsøgeren får hjælp til at forberede hjemrejsen. Andre vil være så bange for at rejse hjem, at de vil forsøge at komme videre til et andet land. I alle tilfælde kan menigheden forsøge at skaffe kontakt til personer og netværk, der kan hjælpe de pågældende videre.

Når sagen trækker i langdrag: Hvis der ikke viser sig en vej frem, bliver menigheden nødt til på et tidspunkt at afslutte opholdet i kirken. Det kan enten ske med at asylsøgeren "overtages" af et andet fællesskab her i landet, eller ved at der formidles kontakt til personer eller organisationer i udlandet, der påtager sig at hjælpe. Endelig kan der opstå en situation, hvor opholdet må afsluttes, uden at der er fundet en vej frem, som asylsøgeren kan tilslutte sig. Han/hun vil da være nødt til selv at finde sin egen vej videre i livet.

Hvad har menigheden lært?

Når et kirkeasyl er afsluttet, bør menighedsrådet og arbejdsgruppen tage sig tid til at evaluere forløbet med henblik på at overveje og sammenfatte, hvad man har lært.

